

ИНТЕРВЈУ

ХАНС ОЛА УРСТАД, ШЕФ МИСИЈЕ ОЕБС-а У СРБИЈИ

Војводина на добром путу толеранције

Амбасадор мисије ОЕБС-а у Србији Ханс Ола Урстад предстојеће недеље долази у посету Суботици и Новом Саду, где ће се састати са локалним и покрајинским званичницима, као и са представницима мањинских националних савета. До ове посете долази непосредно након што је Парламентарна скупштина Савета Европе усвојила дуго очекивани извештај о Војводини.

• Резолуција Парламентарне скупштине Савета Европе је тренутну међунационалну ситуацију у Војводини оценила као задовољавајућу, уз додавања да спорадичних етнички мотивисаних инцидената и даље има, али да су они сада много ређи и слабијег интензитета...

Слажем се да постоје разлике за оптимизам. Војводина је традиционално позната као мулти-етничка, мулти-културална и толерантна регија, и као таква треба и да остане. Централна и покрајинска власт као и лидери локалних заједница, и активисти цивилног сектора предузели су велики број иницијатива са циљем да се унапреде међу-етнички дијалог и поверење изградњом капацитета различитих тела која се баве заштитом и унапређењем права мањина (Покрајински Омбудсман, финансијска подршка Саветима националних мањина, организације цивилног друштва), као и велики број иницијатива које подржавају различито. Оно што је позитивно, то је осећај да војвођанско друштво у целини прихвата ове иницијативе, и да млади у њима у потпуности учествују. Дobar пример је пројекат "Куп толеранције", иницијатива војвођанског покрајинског секретаријата за националне мањине из 2005. године. Пројекат има за циљ да охрабри младе различитих етничких припадности да се боље упознају и да разумеју историју и традицију једни других. Мисија ОЕБС је са задовољством подржала ову иницијативу. Буквар толеранције, чији је главни циљ био да охрабри основце да боље разумеју мулти-етничку историју Србије представља још једну иницијативу која је остварена у Војводини и коју је подржала Мисија ОЕБС у Србији. Али, још више може и треба да се уради, због тога што толеранција и мулти-културализам, као и све остало, треба да се негују. С тим у вези, сложио бих се са оценом Савета Европе да се број етнички мотивисаних инцидената смањило, али бих нагласио да је оно што је од изузетног значаја начин на који

власт и јавност уопште реагују на такве инциденте. Разлози због којих настају етнички мотивисани инциденти остају сложени, и уз њихово безрезервно осуђивање, ми подстичемо и примену дугорочних и континуираних мера усмерених ка пуном поштовању различитости. Ово је вишеслојни

приступ који ће наставити да представља основу за јачање друштва које прихвата и валоризује богатство различитости.

• Покрајински секретар за националне мањине Тамаш Корхец је недавно похвалио власт у Србији због постигнутог напретка по питању мулти-езичности, тако да припадници мањинских народа сада без проблема остварују право на двојезичне формуларе приликом вађења личних докумената...

Драго ми је што могу да приметим да је у домену права националних мањина, у више сегмената, Србија не само достигла, већ и надмашила међународне стандарде. Редимо, законске мере службене употребе језика, које су недавно укључене у Закон о личним картама су добар пример. Надам се да се овај закон исправно спроводи у свим деловима Србије. То је компликован процес – много тога остаје да се уради и задовољан сам што могу да приметим да су у Војводини власти имале разумевања за захтеве мањинских заједница да добију двојезична документа.

• С друге стране, већ се безмало четири године одлаже доношење закона о националним саветима, који би коначно требало детаљно да уреди надлежности, финасирање и

начин избора ових тела мањинске самоуправе.

Устав прописује права на културну самоуправу националним мањинама у Републици Србији. Постоји напредни законски оквир о заштити права и слобода националних мањина, али земља нема Закон који регулише надлежно-

поставља питање дискриминације, с обзиром да је Уставом Србије грађанима загарантовано право да не морају да се изјашњавају о својој националној припадности. Каква су европска искуства по овом питању?

Нагласио бих да не постоје стандарди ОЕБС-а о успостављању посебног гласачког списка за мањине. Мада, овакви спискови могу бити у неку руку сложени и читава тема је прилично осетљива. Наш став је да нови Закон о националним мањинама мора прецизно да регулише организациони и функционални концепт националних савета у Србији који ће бити основ за ефикасно испуњавање права на културну самоуправу.

• Током посете Суботици и Новом Саду, састабите се са представницима локалних и покрајинских власти, као и челницима националних савета. Шта очекујете од тих састајака и каква је порука коју им доносите?

Хтео бих да подвучем да је ова посета једна у низу мојих редовних посета Војводини. И моји претходници и ја увидели смо значај редовне комуникације са Саветима националних мањина, локалним и покрајинским властима, те смо стога и тражили да се са њима редовно састајемо. Моје колеге из Одељења за демократизацију раде на питањима везаним за мањине и у честом су контакту са Саветима, као и са властима у Војводини. Искрено се радујем овој посети и надам се да ће сазнати више о томе који су приоритети Савета и покрајинских власти у наредној години. У име Мисије, покушаћу да уверим Савете у то да помно пратимо процес израде и усвајања Закона о саветима националних мањина, и да смо спремни да им пружимо помоћ у њиховом раду. Такође се радујем што ћу имати прилику да са локалним званичницима и представницима Савета разговарам о нашим заједничким интересима који се тичу промовисања и заштите мањинских права, као и заједничким иницијативама, као што су, на пример, часови српског језика за младе Мађаре. Подршка мањинским правима у Србији представља важан део мандата Мисије ОЕБС у Србији и ми ћемо наставити да пружамо подршку њеним напорима који за циљ имају јачање дијалога између различитих националности, доприносећи на тај начин одрживом и стабилном друштву за све грађане Србије.

• У складу с идејом директног избора националних савета, странке војвођанских Мађара су припремиле предлог израде посебног мањинског бирчког списка. Иако је учешће на том списку на добровољној основи, донекле с правом се

ПЕСНИКИЊА ДУШАНКА БОЈИЧИЋ ОБЈАВИЛА „БУКВАР ДЕМОКРАТИЈЕ И ТОЛЕРАНЦИЈЕ”

Боље га разумеју деца него политичари

Коштуничину владу испратили смо на страници историје, структура Парламента се променила, међутим ни 300 бесплатних примерака књиге "Култура понашања за јавне личности" није их приближила лепим манирима. Ауторка књиге и председница Друштва за неговање лепог понашања Душанка Бојичић недавно нас је обрадовала вешћу да ће се њена нова књига "Буквар демократије и толеранције" ускоро наћи у продаји.

Песникиња и професор пензији, Душанка нам је открила да ће посетиоци београдског Сајма књига сигурно имати прилику да је прочитају и купе, а "Дневник" је искористио тај повод да уприличи разговор са неуморним борцем за лепо.

Издавач је био одушевљен када је видео књигу. То је штиво за све узрасте, не само

уљудан, млади мисле да је то старомодно и превазиђено. Само се етикеција може превазићи и мењати, али лепо понашање - никада, подвлачи Душанка Бојичић, којој све актуелнија мода проклињања међу посланицима изгледа нечовечно, "горе него бабе нарикаче". Како нам је искрено рекла, "за лепе манире се мора борити". С тим у вези Душанка нам је поменула енглески закон по ком се особа која је децу. Рецезенти, професори Ратко Божовић и Драган Симеуновић, врло су задовољни и рекли су ми да је то одличан начин да се деца, кроз игру, стихове и цртеже упознају са врло озбиљним стварима, каже нам Душанка, која је завршила писање још једног буквара, оног за понашање у саобраћају. Књига је већ предала Министарству просвете и

власт Србије добили су 300 бесплатних примерака, које огледно нису прочитали. Штавише, од њих 300 једино је Слободан Гавриловић из Демократске странке Душанки послао писмо у ком се захвалио за њен гест. Игром случаја он више није посланик, већ директор "Службеног гласника".

Мени Скупштина делује као играоница за озбиљне, зреле људе. Ти људи не обањвају посао због ког су изабрани, због ког седе у Парламенту. Све нас бламирају, они као да не знају да је то и наш Парламент, колико и њихов. Ни даме се не понашају ништа боље. По мени је све то потекло од радикала. Они су у Скупштину увели грубости и виљгарности, све најгоре. А млади људи их гледају, виде тај модел понашања и прихватају га. Испада да је данас смешно понашати се лепо и бити

уљудан, млади мисле да је то старомодно и превазиђено. Само се етикеција може превазићи и мењати, али лепо понашање - никада, подвлачи Душанка Бојичић, којој све актуелнија мода проклињања међу посланицима изгледа нечовечно, "горе него бабе нарикаче".

Како нам је искрено рекла, "за лепе манире се мора борити". С тим у вези Душанка нам је поменула енглески закон по ком се особа која је

дела бели лук и није сачекала два сата, а ушла је у јавни превоз или просторије, може казнити! Истовремено, Пословник наше Скупштине је такав да председница Парламента није у стању да казни непримерно, брутално понашање појединца. Пре неколико година, када је "Дневник" истим поводом разговарао са господом Бојичић, текст је имао

Расим - радикали 5:0

Пошто човека познајемо "професионално", а да тема не буде искључиво с негативним предзнаком, са Душанком Бојичић смо опет причали о Расиму Љајићу, једној од ретких светлих тачки политичке културе у нас. Не залазећи у његове политичке ставове и каријеру, саговорница нам је то потврдила чињеницом да је Љајић цивилизован, не употребљава тешке речи, а има тешке ресоре, лепо се облачи и не напада политичке опоненте. С друге стране, наша Душанка је прокоментарисала и актуелни расцеп Српске радикалне странке:

Моје је мишљење да је цепање радикала фолиранција. Они губе рејтинг, па се као бајаги цепају, а на крају ће опет бити заједно, овако или онако. Тако су радили и за време Милошевића, говорили су му да је црвена вештица, а радили су за њега. То је та врста политике, а народ затуцан и примитиван, па када их гледа и слуша полако прихвата такво понашање.

постоји реална шанса да "Блиц" одштампа 80.000 примерака које би поклонили свим њацима првацима у Србији.

Док листамо оригинално издање "Буквара демократије и толеранције", госпођа Бојичић указује на појмове који су у међувремену измењени. Тако су из књиге избачена тумачења анархије и робије, а нама је најзанимљивије било то што је уместо појма мафије убачена корупција. Кад већ помињемо корупцију, додајмо да наша саговорница поново планира да пошаље приручнице за лепо понашање посланицима, али овог пута на име посланичких група. Како смо написали, претходни сазив Скупштине и комплетна

наслов "У згради духа живе у приземљу". Питали смо Душанку да ли се ишта променило:

Јао, Боже, па сви ми видимо да није. То су људи из народа, а наш народ је морално скренуо. Погледајте како људи иду улицом, путују аутобусом... Зато ја мислим да је улазак у Европску унију добар. Није то само због економских бољитака, него и због тога што ћемо онда, хтели или не, морати да се уљудимо. Постојаће нова правила игре, па и понашања. Пошто ми огледно нисмо у стању сами да се упристојимо, неопходно је да нам Европа наметне манире и остале законе, поентира наша саговорница.

Игор Михаљевић

МОДЕРНИЗАЦИЈА ОРУЖАНИХ СНАГА СРБИЈЕ

Војсци десет беспилотних летелица

До пре неку годину Србија није имала ниједну беспилотну летелицу, а одавно их има чак десет. И то није све. Министар одбране Драган Шутановац најављује да ће до краја године бити расписан тендер за набавку беспилотних летелица које имају и могућност ношења оружја. Првих десет беспилотних летелица Србија је купила у Израелу, једној од водећих земаља у свету у области технологије беспилотних летелица. Иако је беспилотна летелица "Пионер" најпознатија у свету, Србија се одлучила да други тип "шпијунског" осматрача. Реч је о беспилотној летелици "орбитер" за које је плаћено укупно пет милиона долара. Летелице су, према доступним информацијама, већ распоређене у три јединице Војске Србије: специјалној бригади у Панчеву, 3. бригади у Нишу и 4. бригади КоВ у Врану. У Панчеву и Нишу основана је по једна извиђачка јединица са по три "орбитера", док су 4. бригади у Врану додељена два "орбитера".

Реч је о савременим летелицама најновије генерације какве у Војсци Србије никада нисмо имали. То је савремени тренд - истакао је министар Шутановац. Он је казао да у војне сврхе беспилотне летелице могу да буду корисне за снимање "непријатељских снага", како видео тако и термовизијском камером, док се у цивилне сврхе овакве летелице користе у случају разних несрећа, на пример рушења авиона или хеликоптера, у потрази за несталима на тешко приступачним теренима...

Лансирање беспилотне летелице „орбитер”

Лична карта „орбитера”

Беспилотна летелица "орбитер" је дугачка свега метар, док распон крила износи 2,2 метра. Може да лети 4.500 м у "цугу". Оперативни радијус је 15 километара. Минимална брзина је 45, а максимална 140 километара на сат. Мотор "орбитера", који у ваздуху једва може да се чује, ову летелицу у ваздуху може да одржи и до 90 минута.

Последњих година тренд у свету модерне авијације јесте управо развој оваквих система. Развијене земље попут САД, Француске, Израела и друге улажу велика финансијска средства у развој нових типова беспилотних летелица

чији се габарити крећу од десет и више метара па до микро беспилотних летелица величине свега неколико центиметара.

Министар је подсетио и да се у Србији већ дужи ради и на развоју домаће беспилотне летелице и очекује да ће он срећно следеће године извести и прве пробне летове.

У панчевачкој "Утви" је још 1998. започет пројекат мини беспилотне летелице ж'гавран". Кренуло се од постојеће летелице РВ-МА-2, која се у војсци користи за обуку стрелца, на коју је додата опрема за извиђање из ваздуха. Већ 2000. урађено је више пробних летова, а маја 2001. у ж'Утви" је презентован систем беспилотне летелице.

С развојем летелице без пилота у Војнотехничком институту (ВТИ) почело се још 1992. а затим је пројекат десет година био "залеђен". Тек 2002. године настављено је с развојем беспилотне летелице под радним називом "ИБЛ-92". Тај пројекат је 2004. године представљен јавности као војна беспилотна летелица ВБЛ-1000. Летелица својим изгледом много подсећа на израелски "Пионер" или британски "Феникс". Ова беспилотна летелица развија брзину до 118 километара, а опремљена је комплетним системом "стрејп даун" инерцијалне навигације уз ГПС корекцију три мода управљања. Дневно-ноћна камера омогућава зум од 216 пута. Пренос слике тренутно се ради аналогно, али уз "вајлес" конекцију, то би било могуће преко Инетернета.

Милан Бозокин